

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 5683 Bis.

Notificare oficială

Pentru anul școlar 1922/23 cererile de primire la cursul teologic sânt a se adresa Consistorului arhidiecezan până în 1 August a. c. st. v. provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de naștere dela forul civil.
3. Testimoniu școlar de maturitate dela liceu sau școala reală.
4. Testimoniu dela medic despre starea sănătății.
5. Alte eventuale documente recomandătoare.

Oficiile protopresbiterale și cele parohiale, precum și profesorii de religie sânt poțitiți a îndemna și sfătui pe tinerii eșiți din școalele medii să îmbrățișeze în număr cât mai mare chemarea preoțească.

În legătură cu aceasta să li se comunice, că sântem în măsură, de a face cele mai mari înlesniri pentru întreținerea lor în institut.

Preoția a fost slujba cea mai cu cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând teren bogat de muncă pentru binele poporului. Ea este și azi chemarea, care dă cele mai superioare rosturi vieții unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal și al binelui poporului.

Cererile de primire sânt a se înainta la Consistor pe calea oficiilor protopresbiterale până la termenul indicat.

Sibiu, 30 Iunie 1922.

Consistorul arhidiecezan

Improprietărirea în jud. Sibiu

Sărbătoarea dela Hamba. — Primul-ministru și I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae în mijlocul poporului

Al doilea mare act dela înfăptuirea unirii tuturor românilor sub sceptrul M. S. Regelui Ferdinand este atât de mult așteptata împărțire a pământului între țărani nostri.

Această operă de dreptate și de recunoștință a țării pentru jertfele aduse de țărănimea română în marele război, a fost amânată până acum, parte din cauza desorganizării în care a fost adusă țara pe urma ocupației străine, parte din cauza formalităților cu care lucrările au fost îngrădite.

În urma stăruinței parlamentarilor ardeleni îndeosebi, în recenta sesiune parlamentară aceste formalități au fost reduse, munca funcționarilor însărcinați cu stabilirea loturilor și formarea tablourilor celor îndreptățiți a primi pământ poate să facă progrese și în săptămâna aceasta județul Sibiului a avut bucuria de a sărbători cea dintâi improprietărire în comuna *Hamba*, unde s'au împărțit țăranilor peste 500 de jugăre de pământ.

Implinirea visului milenar al țăranului nostru de a fi stăpân pe brazda pe care au muncit-o înaintașii și o vor munci urmașii lui, a fost o sărbătoare, a cărei însemnătate au ținut să o accentueze atât șeful guvernului, cât și șeful bisericii noastre ortodoxe I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*, asistând în persoană la marele act al înstăpânirii țăranilor pe pământul pe care de veacuri l-au muncit.

Serbarea a avut loc Marți în 18 Iulie. Primul-ministru, dl I. I. C. Brătianu, însoțit de dnii miniștri Al. Constantinescu și I. G. Duca au sosit de dimineața la Sibiu, unde au fost întâmpinați de autorități și de parlamentarii din județ și de poporul înșuflețit de actul la care aveau să asiste.

La ora 9 dimineața înalții oaspeți însoțiți de I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, de oficiali-

tați și parlamentari au plecat la Hamba, unde în chip solemn li s'a predat țăranilor pământul statorit de lege.

Pe tot drumul până în această comună membrii guvernului și I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae au fost întâmpinați de poporul gătit în haine de sărbătoare, bărbați, femei și tinerime, cari în nesfârșite strigăte de bucurie au aruncat o adevărată ploaie de flori asupra automobilelor ce duceau pe înalții demnitari spre locul unde urma să se țină solemnitatea.

În comuna Șura mare dnii miniștri și I. P. S. Sa mitropolitul au fost întâmpinați de popor în frunte cu preotul ortodox A. Milea, care în cuvinte călduroase a urat bun sosit oaspeților și succes în binecuvântata operă, pe care au întreprins-o. A răspuns dl I. I. C. Brătianu, arătându-și bucuria că vede în fața un popor muncitor și conștient de drepturile și datorile lui.

La Hamba oaspeții au fost salutați de preotul Ciortea, care în numele poporului mulțumeste primului-ministru pentru grija ce o poartă poporului și pentru dragostea ce i-o arată, venind el însuși să asiste la sărbătoarea improprietării celor desmoșteniți.

Foarte mult popor adunat și din comunele învecinate au primit cu înșuflețire de nedescris asigurarea dlui Brătianu că încă în toamna aceasta improprietărirea se va face în întreg Ardealul.

Ajunși la terenul care a fost expropriat, într'un chioșc de frunzar verde I. P. S. mitropolit Nicolae, asistat de părintele asesor cons. deputatul Sebeșului Lazar Triteanu, de preotul T. Petrișor și diaconul I. Beleuță, au oficiat serviciul divin și sfințirea apei, Apoi înaltul prelat în cuvinte pline de căldură și duioșie a explicat poporului însemnătatea actului care se săvârșește:

Pământul ce vi se dă, nu este un dar, ci este un drept al poporului pentru munca, pentru suferința și pentru jertfele lui din trecut și de totdeauna. Nu se face cu poporul, dându-i-se pământ, un act de milă, ci un act de

FOIȘOARA

Crucea Căpitanului

Astfel se numește crucea, care se află în granița parohiei sf. Nicolae din Șcheiul Brașovului, tocmai în punctul, unde se unesc strada Căpitanului și cea numită odinioară Podu-lui-Grid.

Din bătrâni s'a pomenit, că la Ispas (Înălțarea Domnului), credincioșii dela bisericile sf. Nicolae și a sf. Treimi, după terminarea sf. liturghii, ieșeau cu crucile, ori scoteau crucile*) — cum se zice la noi în Șchei — la crucea Căpitanului, unde preoții săvârșeau sfințirea apei, citeau rugăciunea sfântului Trifon și botezau poporul. Cum sărbătoarea Înălțării Domnului a fost hotărâtă pentru proslăvirea fericților mucenici, căzuți pentru desrobirea sufletului românesc, vechea datină era să se piardă.

*) Steagurile bisericesti se mai numesc aici și prapori, după slavonește.

Ar fi fost mare păcat! Astfel înainte cu vre-o trei ani, am luat dispozițiile, ca procesiunea obișnuită să urmeze de atunci înainte în proxima Duminică după Înălțare.

Am făcut-o din convingerea, că vechiul nostru obicei trebuia chemat earăș la viață, atât pentru respectarea sentimentului de adâncă evlavie, ce au românii din Șchei față de slăvitul simbol al creștinătății, cât și pentru faptul, că prin el se cinstește amintirea unei biruințe naționale, câștigate de un bun și inimos român, după o luptă înversunată, purtată cu atotputernica stăpânire săsească de pe vremi, tocmai pentru sfânta cruce. Acest român a fost căpitanul de husari *Ilie Birt*, căpitanul, care devenea jurat al bisericii sf. Nicolae și ctitor al crucii, numite până astăzi *crucea căpitanului*.

Capela mică de zid, în care se află această cruce, poartă pe frontispiciu următoarea inscripție în litere latine aurite:

Zidită de căpitanul
Ilie Birt
la anul 1762

Renovată de Domnul
Vasilie Muntean și soția
Paraschiva, la anul 1900

Pe însași crucea de piatră, vopsită cu culoare roșie — de sigur la data renovării — inscripția în slove reliefate de culoare neagră, s'a măcinat în partea de jos, în care va fi fost tăiat și leatul, când s'a ridicat.

Astăzi se mai pot citi următoarele cuvinte (cu cirile):

cu vrearea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sf(ă)ntului Duh înălțatasa acastă sf(ă)ntă și d(umne)zeiască cruce-î(n) zilele înălțatei (Împărate)sei noastre M(a)rii Tereziia fiind Mitr(opolit) Pavel Nenad(ovici)* —.

În lucrarea lui G. M. G. v. Hermann, Das alte und neue Kronstadt, află date interesante, privitoare la această cruce și la lupta purtată de căpitan cu magistratul Brașovului.

Dați un scurt rezumat în cele următoare: Crucea a ridicat-o căpitanul Birt în anul 1748, chiar în fața locuinței lui, care țin să amintesc, că e casa de sub Nr. 17 de pe Tocile, astăzi proprietatea doamnei Elena Preșmerean.

* Fostul patriarh sârb din Carloviț.

dreptate. Poporul a muncit acest pământ. Și legea lui Dumnezeu spune că poporul trebuie să se bucure de rodul muncii lui. Să mulțumim Domnului că ne-a învrednicit să vedem împlinindu-se dreptatea sfântă cu cei mulți și obidiți.

A luat apoi cuvântul preotul săsesc din Hamba care a spus că biserica lui face o jertfă, de oare-ce pământul s'a luat dela ea. Dar această jertfă o face fără să murmure, deoarece ea va contribui la înălțarea culturală și economică a poporului, și deci va contribui la înălțarea patriei. Poporul săsesc își dă seama de acest adevăr și credincios legilor și patriei ia parte cu bucurie la serbare.

A răspuns dl prim-ministru, arătând că dacă este o jertfă din partea comunității săsești, cei cari și-au dat viața pentru patrie au făcut cea mai mare jertfă. Noi cei de azi nu ne dăm sângele și viața, cum și-au dat eroii noștri. Să fim mândri că putem răsplăti în felul acesta jertfa lor.

Apoi dl Georgescu Vilcea arată poporului munca ce s'a depus de magistrați spre a termina marea operă a improprietății, iar dl judecător Petrescu citește lista celor improprietăți, în fruntea cărora e un copilăș orfan de război, iar după el urmează o văduvă a unui ostaș căzut pe câmpul de luptă.

Un plug cu șase boi a tras apoi brazda de hotar pe locurile convenite noilor stăpâni. Dl ministru al domeniilor întovărășit de noii proprietari au ținut plugul de coarne pe toată lungimea brezdelor.

Dela Hamba distinși oaspeți au trecut la Ocna Sibiului, unde au luat masa, iar la masa de seară au fost invitați I. P. S. mitropolitului Nicolae.

Cu trenul de 11 seara dñii miniștri s'au reîntors la Sinaia. *Reporter*

Nr. 5647 Ep. 1922.

Notificare oficială

Direcțiunea generală a Min. finanțelor din Cluj, prin ord. Nr. 4302/21, dispune ca pe viitor, salariile dela stat să nu se solvească, numai dacă contribuțiile datorite la stat pentru trecut și trimestrul în curs, sânt achitate. Pe baza acestei dispoziții On. parohi și administratori parohiali se îndrumă, ca pe dosul chitanței pentru salariu, să procure dela primăria comunală o clauzulă în care să certifice, că toate dările de stat restante și pe trimestrul în curs sânt achitate.

Cassa arhidiecezană

Săsimea nu vedea cu ochi buni crucile valahe. Fapta lui Birt, care își puna acolo o cruce, fără să mai întrebe magistratul, era calificată nu ca o dovadă a evlaviei lui, ci ca o nemaipomenită cutezanță, punând stăpânire pe un loc public al orașului. «Es geschah dies» — zice Hermann — «nicht aus Andacht, denn diese zu üben hatte er Gelegenheit genug in der nicht weit von seiner Behausung gelegenen walachischen Kirche, sondern blos aus Hang, auch in der Nähe seines Hauses auf öffentlichem Grund und Boden eine Art von Herrschaft auszuüben».

Potrivit cu pâra înaintată de vecini, o comisie în fruntea căreia era Stadthannul Retter — ieșea la fața locului. Căpitanul Birt se afla tocmai la fereastră. Somat să meargă să stea de vorbă, nu numai că refuză, dar le și răspunde într'un fel, care aici nu se poate reda, (se poate citi în o. c. pg. 402). Cu nu mai puțin ca 16 martori dovedea magistratul în pâra, ce înainta în contra căpitanului, că a fost grav insultat de acesta. Acum războiul era început. Magistratul căuta în tot chipul să zdrobească pe cutezătorul valah.

Trabanți erau trimiși să constate, că Birt vinde și vin în casa lui, negoț interzis celor din Șchei. Dar cu căpitanul nu era de glumit.

Ordinul iezuitic

P. S. Sa episcopul gr-cat. Dr. Valeriu Frențiu din Oradea-Mare a primit zilele trecute pe colaboratorul revistei rom-cat. din Oradea-Mare «Orszem» (Sentinelă) căruia i-a făcut următoarele declarațiuni:

«Punctul prim din programul meu e reînființarea seminarului teologic, și în acest scop am și făcut deja pași necesari. Considerând că în dieceză nu avem persoane potrivite, căroră li s'ar putea încredința educația teologilor, am delegat pe fostul meu secretar Dr. Gligorie Papp să inițieze în Roma tratative cu generalii ordurilor călugărești în scopul ca aceste ordini să trimită la noi călugări, cari să conducă seminariile teologice și să facă educația clericilor. — *Mi-ar plăcea mult să am iesuiți*».

În cele următoare dăm, cu acest prilej, un scurt rezumat istoric despre ordul iezuiților:

Intemeietorul ordinului iezuitic este Ignatie Loyola, un spaniol, născut la 1491. Împreună cu alți 6 tineri 5 spanioli și 1 savoiard hotărâ a fonda un ordin al societății lui Isus, care pe lângă cele 4 voturi generale ale monahilor, mai luă asupra sa votul, de a merge în serviciul militant al lui Hristos, ori unde ar porunci papa.

Ordinul fu confirmat în 1540 de papa Paul III. Principiul său cel mai înalt era: «Toate spre mai mare mărirea a lui Dumnezeu» (omnia ad maiorem Dei gloriam), iar scopul său era, sub conducerea papei a întări catolicismul și a combate protestantismul și ortodoxismul, precum și tot ce nu era strict romano-catolicism prin cuvânt și scrieri, prin servirea misionară în interior și exterior, între coreligionari și cei de alte credințe.

Ordinul obține o organizare specială pentru acest scop. În fruntea sa fu pus un general care-și luă reședința în Roma, lângă papa și era ajutat de un consiliu permanent al cărui membri se numiau asistenții săi. Generalul avea atașat pe lângă sine un admonitor, care era însărcinat a-i da concurs în calitate de amic părintesc și de confesor. Astfel întregul ordin fu condus din Roma după un plan uniform.

Fiecare membru al ordinului avea instrucții riguroase a venera ordinul ca și patria lor, iar pe superiori ca a doua providență și a se supune scopului ordinului și poruncilor date de superiori. Ordinul încă înainte de finea veac. XVI se răspândise considerabil, își făcuse intrarea în toate țările, ocupase locurile cele mai importante și constituia o putere însemnată a catolicismului apusean.

El avea în mâni instrucția tinerimii din toate țările, catedrele pe la Universități, amvoanele de predicatori, serviciul de duhovnici și mai toată știința și arta rom. catolică.

Spre a educa pe clericii din Germania în spiritul său, ordinul fondase încă dela 1552 în

Roma un colegium germanicum. Ba încă el profită de poziția sa și spre a influența în politică pe la curțile domnitorilor, se ocupă și cu comerțul.

În America de sud anume în Paraguai, iezuiții fondaseră sub suveranitatea Spaniei la 1610 un stat de indieni creștini. Ei erau aici educatori, păstori și învățători indienilor pe care-i convertise, precum și guvernatorii și judecătorii lor. Ei se ocupau cu tot felul de întreprinderi; se acomodau cu deprinderile, dorințele și slăbiciunile celor cu cari aveau de lucru. De aceea li se și impută cu dreptul că în această privință ei au mers până la libertinaj și predicară o morală molatică, precum și că se țineau de principiul intenționalismului, după care: intenția sau scopul sfințește mijloacele. Sistemul lor de morală de asemeni conține unele lucruri ce li se impută, d. ex. tratarea cazuistică a legilor morale, adică tratarea ce desface principiul general în cazuri speciale, așa numite cazuri de conștiință, apoi așa zisul probabilism sau doctrina, că nu trebuie să omitem ca păcat o faptă despre care avem îndoele îndată ce numai câte-va temeiuri bune vorbesc pentru probabilitatea că ea ar fi permisă și pentru aceasta se pot cita numai câți-va învățători bisericesti cu autoritate; de asemeni lor le aparține teoria că e permis a ucide pe domnitorii tirani, teoria că trebuie a face deosebire între păcatul teologic și filozofic, adică între păcatul săvârșit fără o asemenea claritate și că acest din urmă este iertabil etc.

Pe la mijlocul veac. XVII iezuiții în număr de peste 22000 de membri ai ordinului, își asigurară în mare măsură toată influența în biserică și stat; în tendința neînfrănată de a face absolut valabilă dominațiunea papismului, a ordinului lor și a opiniilor lor, ei reprimau foarte mult orice mișcare liberă în știință și în viața politică și bisericască, așa că deveniră odioși nu numai la eterodoxi, ci și la coreligionari, ba chiar la cler, și anume la clerul de mir, precum și la cel monahal. Situația lor deveni într-o măsură de nesuferită, că papa Benedict XIV (1740—1758) marele și prudentul papă, ceru pe patul său de moarte, să se reformeze ordinul iezuiților. Ludovic XV regele Franciei (1715—1774) și ministrul său Choiseul de asemenea cereau această înzistență. Dar Lorenzo Ricci generalul ordinului răspunse la 1762, papei Clement XIII (1758—1769) care-i comunică această cerere și era foarte favorabil iezuiților: Iesuitae aut sint ut sunt, aut non sint.

Între acestea lupta de represiune contra lor izbucni și s'a extins tot mai mult. Încă din 1759 toți iezuiții din Spania fură încărcăți pe corăbii și trimiși papei Clement XIII la Roma. Această măsură fusese luată de Marchizul Pomal, ministrul care era atacat din partea iesuiților în politica sa prin predicile lor. El profită de războiul indienilor din Paraguai aflători sub influența lor, contra dominațiunii Portugaliei

Bieții trabanți să întorceau bătăuți. Tot așa păteau și cei câți-va sași, cari veneau în Șchei să controleze ce mărfuri au scos la vânzare românii, pentru cari nu erau îngăduite astfel de drepturi. După toate acestea și căpitanul pâra magistratul la «Obergeneralcommando».

Așa s'a continuat hărțuiala, din care învingător a ieșit căpitanul.

Intoleranța săsească nu a putut clăti dela locul ei crucea, pentru care mai târziu, tocmai în 23 Iunie 1761, a trebuit magistratul să mai cedeze o palmă de loc de 9 urme lungime și 8 lățime.

Dacă acest modest monument nu impune, nici ca artă, nici ca dimensiuni, el impune ca idee dărză națională, apărută cu atât foc de fericitul clitor. Triumful lui a fost triumful Șcheiului românesc. De aceea am crezut, că acest Șchei e dator să păstreze vechia datină și să ducă și de aici înainte, acolo la crucea căpitanului, prinosul recunoștinței lui, atât lui Dumnezeu, cât și memoriei căpitanului Ilie Birt.

Aflu potrivit să mai fac următoarele observări: În inscripția de pe capelă, data de 1762, nu se referă la cruce, care după cum s'a dovedit e din 1748, ci la însași zidirea capelei, urmată, după cedarea terenului în 23 Iunie 1761.

Numele căpitanului apoi, l-am aflat scris în mai multe feluri. În vechile catastife ale bisericii noastre el însuși iscălea: Căp. Ilie Birta. În protocolul morților, în care sânt înregistrate cazurile de decés ale soției lui Neața, ale copiilor și ale unora dintre rudeni, numele e scris când Birt, când Bird.

«Au murit o Muere Neața soția Căpitanului Ilie Birt, Dzeu să o iarte 1770 Iunie 24».

«Au murit un copil Radu al căpitanului Ilie Birt 1771—Ghenar 8».

«Au murit o copilă Paraschiya a lui Ilie Bird — 1774 April 25».

«Au murit monahu Theodosie Bird călugăru 1776 Iun(ie) 22».

Hermann în lucrarea amintită îl numește Birth. La noi, în Șchei, căpitanului i se zice până astăzi Birt. Și cei câțiva, cari mai poartă aici numele lui, îl poartă tot în forma Birt.

Așa l-am aflat trecut și în registrul morților

Anno 1786

(cu cirile):

«Au murit un bătrân jup(ănu)l căpitan Ilie Birt — Dek. 29».

I. Priscu,
paroh.

La 24 Iulie se comemorează la Măraști-Putna victoria din 1917. Serbarea este organizată de societatea Măraști, care voește să restaureze istoricul sat.

căreia Spania îi cedase această țară (1750) precum și de un atentat la viața regelui Iosif I Emanuel (1750—1777) spre a-l susținea și înduplecă pe rege a curăți statul său de iezuiți.

Exemplul Portugaliei fu urmat mai întâi de Franța. Aici iezuitul La Valette care făcea un comerț colosal, dădă faliment și ruină astfel multe case de comerț. Chestiunea produse sensație, parlamentul se ocupă de ea, făcând pe iezuiți responsabili pentru falimentul și desastrul obvenit, și le examinează statutele sale; la 1762 îl declară periculos pentru stat și la 1763 decretă desființarea ordinului în Franța. Ludovic XV confirmă acest decret la 1764.

În anul 1767 Spania făcă întocmai ca Portugalia. Intrigi ale curții, la care se zice că iezuiții au luat parte, punând în îndolală nașterea legitimă a regelui, dădă ocazie lui Carol III, regele Spaniei (1759—1788) după consiliul ministrului Aranda, de a prinde pe iezuiți într-o singură noapte și a porunci să-i ducă la hotarele statului ecleziastic. Acest exemplu fu urmat la 1768 și de curțile Bourbonilor din Italia, adică de cei din Neapol și de cei din Parma. Dar la 1769, când murî papa Clement XIII, amic al iezuiților, — adversarii acestora izbucniră a alege un papă mai liberal, cardinalul Ganganelli din ordinul Franciscanilor, care se urcă pe scaun ca Clement XIV (1769—1774). Din toate părțile se făcură mari insistențe asupra lui de a desființa ordinul iezuiților. În al 4-lea an al păstoriei sale, la 1773, a declarat prin un Breve propriu: Dominus ac redemptor noster, că ordinul iezuiților ca un institut care nu mai răspunde menirii sale, este desființat. Cu ocaziunea desființării ordinului papa Clement a declarat intimilor săi, că iezuiții nu se vor astămpăra și acest Breve îi va pricinui moartea; și în adevăr murî după un an, — se presupune că el ar fi murit otrăvit de iezuiți.

În Austria împărăteasa Maria Terezia (1740—1780) ezita a executa zisul Breve*, dar se hotărâ să-l execute, când i se trimise dela curtea Spaniei un act, care dovedea că confesorul ei, un iezuit, trimisese la Roma registrul păcatelor mărturisite de ea.

Papa Pius VII (1800—1823) restabilî din nou ordinul iezuiților.

Cu acești loyoliști, pe cari cea mai catolică împărăteasă Maria Terezia i-a alungat din împărăția sa, ca pe un element distrugător, — voește acum P. S. Sa episcopul gr.-cat., dela Orade să fericească pe românii greco-catolici...

In atențiunea preoșimii. Invităm slujitorii altarului să îndemne pe tinerii cu bune purtări, din partea locului, să ceară să fie primiți la cursul teologic al seminarului nostru. Tinerii silitori și cu purtare morală se vor împărtăși în seminar de însemnate înlesniri în anii lor de studii.

Biserica ortodoxă și reforma constituției

Un înalt presonaj al bisericii noastre a spus unui ziar din capitală, cu privire la anteproiectul de constituție ce se pregătește, următoarele:

Biserica ortodoxă din țara noastră, ca și în trecut, așa și de astă dată este condusă de cel mai larg spirit de toleranță față de toate celelalte culturi.

Acest principiu de toleranță ieșea evident și din vechea constituție, și se înțelege dela sine că va fi menținut și în noul proiect.

Caracterul de biserică de stat al bisericii ortodoxe, nu atinge într-o nimic libertatea celorlalte culturi. Aceasta este un rezultat firesc și echitabil; căci din 18 milioane de locuitori ai țării peste 14 milioane sînt ortodoci, deci prin numărul lor covârșitor imprimă statului timbrul lor confesional.

Afară de aceasta, biserica ortodoxă și credincioșii ei au fost întemeetorii și făuritorii sufletului românesc, păstrând astfel unitatea sufletească a neamului. Deci are titlul deplin justificat de a-și păstra și pe viitor dreptul de a-și imprima caracterul său statului român.

Un moment nou este să se dea bisericii cuvenita independență, întru conducerea treburilor sale interne.

Secta adventiștilor

(Urmare)

Cât de delicată a fost această dilemă, se vede și din următoarea scrisoare pe care o-redau din cuvânt în cuvânt: «Situția războiului, scrie R. P. R. ni-a pus atunci în fața celei mai mari dileme, când era vorba despre ținerea legii lui Dumnezeu. Din punctul de vedere omenesc nu era altă posibilitate în fața mea, că sau voi împlini aspra poruncă a cezarului, sau voi rămânea credincios poruncii a 4-a și a 6-a și mă voi da pradă glonțului de pușcă. Cine n'a trecut prin asemenea cercări, nu știe să prețuească lupta dusă pentru viața veșnică». (ss. P. R. P.)

Din aceasta dilemă îi scăpă de fapt pumnul de fier al cezarului, căci un ordin al comandamentului de armată al VII din Drezda opri adunările adventiste, ear pe cei mai renitenți și fanatici dintre dâșii îi făcu să și îndrepte pașii către închisoarea din Spandau unde aveau să mediteze, nestingheriți de furia războiului, asupra învătăturii lor fericitoare de oameni.

Situția în care se găseau ei, îi învăță însă minte. Și din această încurcătură îi scăpă Biblia; ce noroc pentru dâșii este aceasta sfântă carte, pe care o talmăcesc și o răstălmăcesc după cum le convine, adică după cum bate vântul. Lucrarea adventistă din Germania cu reședința în Hamburg se declară pe față «liberă» de ascultarea față de legea lui Dumnezeu. În modul acesta împacă ea pe prea înălțatul domn ministru de război din Berlin și și recăstigă libertatea, după care suspina între zidurile închisorii din Spandau. Dăm aici în copie una din declarațiile către minister. Charlottenburg, 4 August 1914. Cătră ministrul de război, Berlin. Prea înălțate Domn!

Deoarece punctul nostru de vedere cu privire la raportul nostru față de autorități a fost înțeles adesea greșit (!) cum și poziția noastră față de serviciul militar, mai cu samă refuzul serviciului în timp de pace în ziua Sâmbetei (Sabatului) fu socotit ca fanatic, îmi permit a adresa Excelenței Voastre în cele ce urmează principiile adventiștilor germani de ziua a șaptea mai cu samă în starea de război prezentă. Noi stăm pe temelii Sf. Scripturi și ne silim să trăim principiile creștinismului, și de aici și păstrăm, ca zi de repaus, ziua rânduită de Dumnezeu, Sâmbăta, și evităm orice lucru întrînsa, totuși în acest timp serios de război din prezent, ne simțim datori a lua poziție pentru apărarea patriei și a face serviciu cu arma chiar în ziua Sabatului în asemenea împrejurări. În acest punct noi ne ținem de asemenea de cuvântul Scripturii din I. Petru 2 (13—17): «Supuneți-vă pentru Domnul ori cărei întocmiri omenești, fie împăratului, fiindcă este înalt stăpânitor, fie dregătorilor, pentru că sînt trimiși de dâșul spre pedepsirea făcătorilor de rele... temeți-vă de Dumnezeu, cinstiți pre împăratul...» (ss) H. F. Schubert.

Această adresă fu trimisă în numele tuturor uniunilor germane și comandamentului corpului de armată al VII în Drezda.

O circulară la fel și în același timp fu trimisă, se vede, că la îndemnul uniunilor germane adventiste și de cătră P. R. P. și Gh. Danilă din București, cătră «Frații noștri iubiți din Regat, îndemnându-i, ca să fie cetățeni credincioși, supuși și pregătiți pentru îndeplinirea datorii lor cătră țară».

Așa dar, până la începutul războiului adventiștii de ziua a șaptea formau o singură comunitate, care în temelii Bibliei învăța, că membrilor le este oprită purtarea armelor, și că nu le este îngăduit în baza cercetărilor biblice, să participe la război, deoarece războiul contrazice poruncii a 6-a «să nu uciți». Abia în timpul războiului și îndată ce-a intervenit pumnul prea înălțatului domn ministru de război din Berlin, — de observat este, că ei nu întrebunțează de altfel titulatură pompoasă, — acești fanatici incorigibili se schimbă în clipă în «porumbei și mielusei nevinovați», cari frunzărind Biblia, și cercetându-o mai temeinic în închisoarea dela Spandau aflară destule citate, care demonstau, «că purtarea armelor militare și participarea la război nu numai că-s lucruri îngăduite, dar sînt chiar poruncite» întrucât participarea la război, mai ales când patria este în pericol, este o datorie civică și morală.

Această frică din rai îi cuprinsese și pe frații adventiști din regat și din această pricină se grăbiră și ei să declare solemn, că vor participa la război.

Măsura luată în Germania împotriva adventiștilor, îi făcu să uite de principiul, că trebuie ascultat mai mult de Dumnezeu, decât de autorități, — principiu profestat de dâșii cu atâta emfază înainte de război.

Intervenția aceasta din partea ministrului de război din Berlin, care stătea pe punctul de vedere, că alta este libertatea cultului, și alta este binele patriei, își avu efectul dorit. Adventiștii se desbinară în două părți, o parte era pentru ca să participe la război, și aceștia sînt adventiștii de război, iară ceealaltă parte era împotriva participării la război, aceștia sînt adventiști de ziua a șaptea, rămași pe baza dela 1844.

Desbinându-se, ei au și început a se combate denunțându-se unii pe alții, calomniindu-se și prigonindu-se reciproc. Așa înțeleg ei creștinismul adevărat.

Eată un document adventist de mare valoare, pentru că el ne arată ce fel de credincioși cetățeni sînt acești rătăciți și până unde se estinde iubirea lor cătră aproapele:

La 12 April 1919 se aflau într'un ziar german (Dresdener Neueste Nachrichten) următoarele:

«Predicatorii adventiști și patria». — La începutul războiului comunitatea noastră se despărți în două părți. Pecând 98 la sută din membrii noștri reprezentau, pe temelii cercetărilor biblice, punctul de vedere, ca o datorie de conștiință, a apăra patria cu armele și anume chiar și în Sabat, — acest punct de vedere reprezentat de toți conducătorii în general fu și făcut cunoscut ministrului de război imediat, totuși doi la sută nu se învoiră cu hotărârea generală și trebuiră să fie în cele din urmă eschiși pe temelii purtării lor necreștinești. Aceste elemente nechibzuite, — acestea sînt adventiștii de z. ș. rămași pe baza dela 1844, — cercară cu puțin succes să facă propagandă pentru ideile lor *nebunești*. Ei nu sînt ceeace zic ei, sînt amăgitori — și totuși înainte de război acești amăgitori formau o singură comunitate, care propaga ideii *nebunești*. Dacă asemenea elemente își vor găsi soarta lor bine meritată (?), atunci nouă ni s'ar face de fapt o plăcere (?). Conducătorii noștri au dat până astăzi surplusurile de bani ai comunității noastre la împrumutul de război în ferma convingere, că Germania va ieși biruitoare (!) din această mare luptă».

(Urmează)

Știrile zilei

Preoți decorați. Primim din Cluj următoarele: M. S. Regele a conferit medalia «Răspata Muncii» la 25 preoți din dieceza Clujului. Decorațiile le-a împărțit P. S. Sa Episcopul Nicolae în mod solemn în ședință plenară a Consistorului. Au fost decorați cu cl. I. protopopii Grigoriu Pletosu Bistrița, Teodor Herman Dej, Vasile Duma Reghin, Vasile Gan Ofenbaia, Florian Rusan Alba-Iulia, Gheorghe Muncuș Cricău. Cu cl. II protopopii Iovian Murășan Turda, Teodor Cotuș Cluj, Nistor Manciu Ocolișul mare, Zaharie Man Lăpuș, și preoții Aurel Muntean Sebeșul mare, Simeon Ciuca Mociu, Căndin Suciu Măgina, Ion Ursa Metes, Mihail Brătean Potoc, Gavril Mureșan Jimbor, Teodor Șovrea Fănațe, Teodor Muica Sângorgiu. Cu cl. III preoții: Dumitru Goia Sohodoi, Ion Silaghi Idicel, Ion Fodorean Valea Bulzului, Nicolae Gherman Rohia, Teodor Toader Călatea mare.

Numiri. Prefect al orașului și județului Sibiu este numit dl Anastasiu *Boiu*. Prefectul provizoriu de până acum al județului, dl Ion *Henteș*, este numit notar public la Sebeș.

Chemare publică face I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron pentru strângerea fondurilor necesare cumpărării clopotelor, care vor avea să înlocuească pe cele luate de germani dela Mitropolia din București.

Post de cantor. La biserica mare din *Poiana* Sibiului se caută un cantor. Remunerațiune anuală 1840 lei și alte venituri laterale, care la oaltă cu remunerațiune fac aproape 3000 lei. Doritorii de a ocupa acest post sînt poștiți a se anunța Oficiului parohial din Poiana (Jud. Sibiu) pe lângă alăturarea unei adeverințe dela preotul locului, că aparțin bisericii noastre ort. și au purtare morală nepătată. Poiana la 1/14 Iulie 1922. Păr. Aron Șerb

*) Posedem acest «bref» al lui Clement XIV textual, în limba franceză, și-l vom publica în traducere românească într'unul din numerii viitori ai foaiei noastre, dată fiind importanța lui.

Aviz. Prin aceasta se aduce la cunoștința On. preoțimi și a poporului credincios că la sârbătoarea Sf. Proroc Ilie, 20 Iulie (2 August) 1922 se va face obișnuitul pelerinaj cu celebrarea sf. liturgii și altor slujbe dumnezeiești la biserica dela *Isvorul Miron*, din hotarul comunelor Românești — Curtea, județului Caraș Severi. Făget, în 1 Iulie 1922. Prot. *Sebastian Olariu*.

Școalele bisericii. Ministrul instrucțiunii a luat măsuri, în chestiunea școalelor confesionale române, ca în August a. c. să se țină în Sibiu o consfătuire cu organele bisericești. Din partea mitropoliei noastre sânt numiți membri la această întrunire dñii: Dr. I. Blaga, Dr. V. Brănișce și Dr. Gh. Ciuhandu.

Excursioniștii silvicultori. Luni au sosit în Sibiu studenții absolvenți ai Școalei superioare dela silvicultură din București, în număr de 90, însoțiți de 4 profesori, în frunte cu directorul *C. Sava-Goiu*. Excursioniștii, tineri plini de viață, au plecat din București în 6 Iulie, au cercetat Zărneștii, unde au asistat la botezul unui isvor cristalîn, cu numele «isvorul Constantinescu», după numele dlui ministru, care încă era de față. De aici au plecat și au cercetat Brașovul, Covasna, Brateșul, Toplița, Gurghiu, Lăpușna, Târgu Mureș, Sovata, Blaj. Din Sibiu au plecat a doua zi prin Turnu roșu și Valea Lotrului îndărăt la București. În Sibiu au cercetat așezămintele culturale conduși de d-linginer inspector V. Pop Harșianu. Masa comună au luat-o în restaurantul «Parcul orașului», iar seara s'a dat un banchet, în pădurea orașului la care a participat și d-l min. Constantinescu. Peste tot, în excursie au fost bine primiți. Excursioniștii remarcăază cu plăcere primirea de la Toplița și a directorului Școalei inferioare de silvicultură din Gurghiu, d-l A. Murășanu. Desigur nu-și vor uita nici de primirea călduroasă, ce le-a pregătit-o și d-l ing. insp. Harșianu în orașul Sibiu.

La Haga, întocmai ca la Genova, delegații ruși, au zădărnicit constăturile. Litvinov a refuzat să facă declarații precise cu raport la proprietatea bunurilor străine din Rusia. Astfel, președintele conferinței din Haga a declarat, în numele delegaților din celelalte țări, că nu mai are nici un senz continuarea sfăturilor.

Anunț. Comandamentul 7 ter. div., I-a inf. div. 21 a inf. și toate comandamentele de garnizoane de pe teritoriul C. 7. A. ține licitație publică în ziua de 5 August a. c. ora 10 pentru aprovizionarea armatei cu ovăs (orz). Doritorii pot vedea condițiunile la toate comandamentele susmenționate.

De corectat. În numărul 51 s'au strecurat în articolul domnului *Horea Petra-Petrescu*: Apelul către «oameni», al lui Wells, următoarele două greșeli supărătoare: alineatul 6: «viziunea care *mi* se naște», *nu: nu* se naște (tocmai contrariul) și alineatul 3 dela sfârșit «*vorbirea*» în loc de «rostirea» președ. Statelor unite.

Trenuri capele. Americanii introduc progresul până și în religie. Spre a propaga mai bine credința, ei au inaugurat trenuri capele. Vehiculele în chestiune sânt provăzute cu un apartament pentru preot și familia lui și cu 90 de strane pentru credincioși. Șapte din aceste biserici ambulante, atașate la trenuri exprese, circulă astăzi în America, și e vorba ca în curând toate liniile să aibă asemenea trenuri.

Aviz. Comandamentul 7 ter. div., I-a inf. div. 21-a inf. și toate comandamentele de garnizoane de pe teritoriul C. 7 A. ține licitația publică în ziua de 1 August a. c. ora 10 pentru aprovizionarea armatei cu fân și paie. Doritorii pot vedea condițiunile la toate comandamentele susmenționate.

În «Biblioteca meseriașului român» editată de «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broșuri în a doua ediție: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preț 5 Lei, plus porto poștal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învățat și umblă la însurat, sau «*Vlăduțul mamet*», comedie într'un act de Lupean. Preț 4 Lei, plus porto poștal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriașilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum și dela toate librăriile din Sibiu.

Nr. 180/1922

(111) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. *Căpâlna*, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și până în 8 zile înainte de alegere, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii, să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Sebeș, 2/15 Iunie 1922.

Oficiul protopresbiteral ort. român al tractului Sebeș în înțelegere cu comitetul parohial

Sergiu Medeanu
protopop

Nr. 5433. Școl.

(133) 2—3

Concurs

La internatul de fete împreună cu școala normală ortodoxă română «*Andrei Șaguna*» din Sibiu e vanant postul de pedagogă, pentru îndeplinirea căruia se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Cererile de concurs sânt a se adresa Consistoriului arhidiecezan, provăzute cu următoarele documente:

- a) Carte de botez;
- b) Act de naștere dela forul civil.
- c) Diplomă de profesor.
- d) Act de serviciu.
- e) Alte eventuale documente, recomandătoare.

Retribuțiunile sânt cele normate la stat.

Sibiu, din șed. senatului școlar, ținută în 30 Iunie 1922.

Consistoriul arhidiecezan

Nr. 5433. Școl.

132/922 2—3

Concurs

La școala normală ortodoxă română «*Andrei Șaguna*» din Sibiu pentru anul școlar 1922/23, sânt vacante mai multe catedre, pentru a căror îndeplinire se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Catedrele sânt;

1. O catedră de limba franceză.
2. O catedră de desen și caligrafie.
3. O catedră de muzică instrumentală.
4. O catedră de gimnastică.
5. O catedră pentru științele agricole.

Retribuțiunile împreunate cu catedra sânt cele normate la școalele de stat.

Cererile de concurs sânt a se înainta la Consistoriul arhidiecezan, provăzute cu următoarele documente:

- a) Carte de botez.
- b) Act de naștere dela forul civil.
- c) Diplomă de profesor.
- d) Document despre anu serviciului.

Sibiu, din șed. senat. școlar, ținută în 30 Iunie 1922.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 386/1922

(130) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a treia din *Corbi*, protopresbiteratul Avrighului, se publică a treia oară concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral ort. român al Avrighului în Avrigh (poșta Avrigh, județul Sibiu), până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare

la sf. biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra și a face cunoștință cu poporul și poziția comunei.

Avrigh, 25 Iunie 1922.

În înțelegere cu comitetul parohial, oficiul protopresbiteral ort. rom. al Avrighului.

Ioan Cădea
protopop.

Nr. 300/1922 prot.

(119) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. *Măgăreii*, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în termenul sus indicat.

Concurenții, după prealabila încunoștințare a protopresbiteratului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Agnita, la 11/24 Iunie 1922.

Ioachim Muntean
protopop

Regatul România. Județul Hunedoara. Primăria orașului Deva.

Nr. 767/1922

(120) 2—2

Publicațiune

Primăria orașului Deva (județul Hunedoara) aduce la cunoștința generală că pentru exarândarea edificiului teatral din Deva, care constă din una sală teatrală provăzută cu 23 loge, scena (bina), garderobe, foier, restaurant, bucătărie, cameră de bucate, o locuință cu 2 odăi și apartamente, aranjamentul întreg ce se ține de teatru, se va ține licitație publică verbală împreună cu oferte scrise — în ziua de 17 August 1922 ora 10 dimineața, la primăria orașului Deva sala Nr. 1.

Prețul de strigare arândeii anuale 100.000 lei, adică una sută mii lei.

Odată cu oferta, amatorii sânt datorii înainte de începerea licitației a depune 10% din prețul oferit pentru arânda anuală ca vadiu la percepția orașenească sau la comisiunea de licitație în numerar, sau hârtii de valoare.

Exarândarea se va face pe timp de 10 ani executive. Condițiile se pot vedea în orele oficiale în biroul primarului orașenesc din Deva.

Deva, la 22 Iunie 1922.

August Herbay
primar

Mersul trenurilor în Sibiu

- I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 18:50.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35.
3. Spre Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:45, 13:35, 18:45 (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 7:20, 15:59.
5. Spre Cîznădie: 5, 9:30, 15.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 7:31, 17:45.
- II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 11:20.
2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 1:50, 12:30 (accelerat), 16:25.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 13:59.
5. Dela Cîznădie: 7, 11:35, 18:18.
6. Dela Sighișoara: 8:50, 17.

Trenuri de băi

- I. Pleacă din Sibiu la Ocna băi: 6—, 9—, 11:45, 14:30, 16:30.
- II. Sosesc dela Ocna băi la Sibiu: 7:14, 10:15, 13—, 15:45, 20:30.

De vânzare

Teritor pentru casă

În centru, 3 minute dela „Bretter“

Informațiuni: Strada Berg 5, I et., 4—7 d. m.

(134) 1—2